บทคัดย่อ

T 163116

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ศักยภาพทางพื้นที่ของการให้บริการสวนสาธารณะระดับเขต กรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้เขียน : นาย สมบัติ ต่อวัฒนชัย

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : ภูมิศาสตร์

ปีการศึกษา : 2545

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กุลยา วิวิตเสวี ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ คงคานนท์

สภาพแวดล้อมที่แออัด และไม่น่ารื่นรมย์ของเมืองนำมาซึ่งการจัดการให้มีสวนสาธารณะในเขตเมือง โดยตระหนักว่า ทัศนียภาพที่งดงามของธรรมชาติมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของชาวเมือง ผังเมืองรวมของกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2544 จึงกำหนดให้จัดสวนสาธารณะบริการแก่ประชาชน และเพื่อตอบสนองต่อแผน กองสวนสาธารณะ สำนักงานกรุงเทพมหานครก็ได้กำหนดนโยบายที่จะจัดให้ประชาชนในกรุงเทพมหานครทุก ๆ จำนวน 1000 คน มีเนื้อที่สวนสาธารณะ สำหรับใช้ประโยชน์ จำนวน 5 ไร่ จำนวนเนื้อที่ดังกล่าวนี้ เท่ากับ 8 ตารางเมตร ต่อ 1 คน มาตรการนี้ ต่อมาเมื่อนำมาเป็นเครื่องวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองสวนสาธารณะแล้ว พบว่า การจัดเนื้อที่สวนสาธารณะแก่ประชาชนยากที่จะเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เพราะจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และที่ดินในเขตเมืองมีราคาสูง

งานวิจัยเรื่องนี้ตั้งใจเสนอมาตรการทางเลือกสำหรับการพิจารณาศักยภาพทางพื้นที่ของการให้บริการสวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร การศึกษาได้ดำเนินการใน

พื้นที่สวนสาธารณะระดับเขต 5 แห่ง คือ สวนลุมพินี สวนวชิรเบญจทัศน สวนจตุจักร สวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ และสวนเสรีไทย การประเมินศักยภาพทางพื้นที่ของสวนสาธารณะทำโดย ศึกษาแรงดึงดูดผู้ใช้บริการของที่ตั้งของสวน และการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับประชาชน การศึกษาแรงดึงดูดของที่ตั้งใช้แบบจำลองศักยภาพทางประชากร หรือที่เรียกว่า แบบจำลองแรงโน้มถ่วง ในด้านของศักยภาพทางพื้นที่นั้น เป็นการวัดสมรรถนะของพื้นที่นันทนาการแบบสงบเงียบ และแบบใช้กำลังของแต่ละสวน บนพื้นฐานความคิดที่เห็นว่า พื้นที่นันทนาการประเภทต่าง ๆ ของสวนสามารถขยายได้ เมื่อมีการสลับเปลี่ยนหน้าที่ในระหว่างพื้นที่ ในบางครั้ง และเมื่อการขยายพื้นที่สวนสาธารณะสื่อความหมายว่า พื้นที่สวนจะสามารถรองรับประชาชนเพิ่มขึ้น ก็หมายความว่าพื้นที่สวนมีศักยภาพ

ผลการศึกษาเปิดเผยว่า ที่ตั้งของสวนสาธารณะทุกแห่งมีศักยภาพที่จะดึงดูดให้ประชาชนมาใช้บริการถึง สวนละประมาณ 200,000 คน โดยผู้ใช้บริการจะมาจากย่านใกล้เคียง ที่อยู่ในระยะทางเฉลี่ย 3.78 กิโลเมตร เกี่ยวกับสมรรถนะของพื้นที่ในการให้บริการ สวนลุมพินีเป็นสวนที่มีศักยภาพทางพื้นที่ในด้านนี้น้อยที่สุด แต่สวนอื่น ๆ ที่เหลือมีศักยภาพทางพื้นที่ที่จะขยายการบริการได้สูงมากทั้งสิ้น

ABSTRACT

TE163116

Thesis Title : The Spatial Potentiality of Public Park Service in Bangkok Metropolitan Districts

Student's Name : Mr. Sombaht Torwatanachai

Degree Sought : Master of Science

Major : Geography

Academic Year : 2003

Advisory Committee :

1. Assistant Professor Kulaya Vivitasevi Chairperson

2. Assistant Professor Chusak Kongkanond

Crowded conditions and unpleasant environment of a city initiate acquirement for public parks. With recognition of the importance of the pleasing natural scence to the quality of urban living, the comprehensive urban plan of Bangkok in 2001 provided that the park system be accommodated to the public. Responding to the plan, the Park Management Division of the Bangkok Metropolis Office has resolved that five rai of park area for every one thousand of people, or eight square metres per person, should be provided to the urban dwellers. Using this criterion to evaluate its working efficiency, it is found that the Division fails to meet its own target because of the continuing increase of urban population and the high cost of the urban property.

This research attempts to propose another alternative measure for considering the spatial potentiality of Bangkok park services. The study has been conducted in the areas of five district parks in Bangkok, namely, Lumpini, Vajira Benjathas, Chatuchak, Queen Sirikit and Seri Thai Parks. The spatial potentiality of the park services has been evaluated by contemplating the user attractiveness of the park locations and the potentiality of the park space capacity. The attractiveness has been estimated by the population potential model or gravity model, as the name is largely known. For the potentiality, the measurement of the capacity of passive and active recreation spaces within each park has been proceeded, based on the ideas that different recreation spaces could be enlarged temporarily in the context of alternate using among different recreation areas themselves . Since enlarging space means enlarging the number of park users that the park space could support, the spatial potentiality of the park services can be measured.

The research has found that the locations of the studied parks potentially attract about two hundred thousand park users within the average distance of 3.78 kilometres from their nearby neighborhoods. For the capacity of the park spaces, only the Lumpini Park has the least potentiality in its spatial capacity. Other parks have high potentialities in extending their spatial services.